

Комunikације

Od prvog juna postojaće i ćirilička verzija evropskog domena .EU, koja se piše .ЕЮ. U tu čast, priredili smo **jedinstven eksperiment u časopisu PC** – prvi put u ovom milenijumu čitaćete tekst napisan u potpunosti ćirilicom. Krećemo, један, два, три...

Лазар Бошковић

ЗАБЛУДЕ о ћирилици на Интернету

Добро је, још увек можете да разуме-те овај текст, што значи да је ваш когнитивни систем правилно подешен и за ћирилично писмо! Честитамо. Међутим, из лоше обавештених извора сазнајемо да *Гуил* не воли ћирилицу, да нема довољно ћириличких фонтова, да је тешко претварање текста из латинице у ћирилицу и обрнуто, да друштвене мреже не раде са ћирилицом и да је она слабо заступљена у садржају интернет сајтова у свету.

За оне који 27. јануара нису присуствовали догађају названом *Фирбасџерс*, посвећеном разбијању погрешних митова о ћирилици на Интернету, у организацији Фондације *Рејистар националној интернет домена Србије* (РНИДС), у наставку следи прича о тих пет митова.

1 Гугл не воли ћирилицу...

Прилично нетачно... Претрага на ћириличком писму с територије Србије чак има и дозу приоритета на *Гуилу*, али садржај интернет сајта треба да буде адекватно технички описан да би *Гуил* знао о ком језику и писму је реч. Наиме, веб-странице требало би да у свом коду имају дефинисан језик и писмо којим су писане, било да је у питању ћирилица или латиница, што већина домаћих сајтова нема. Такође, Гугл као званично писмо за српски језик подразумева ћирилицу, што се најбоље види при коришћењу његовог алата за превођење.

2 Нема довољно ћириличких фонтова...

Релативно нетачно... Ћирилица је писмо које је рас-

прострањено у великом делу светске популације и зато постоји мноштво ћириличких фонтова, стотине њих, од оних системских који стижу са оперативним системом и програмима, преко оних домаће производње, а готово 10 одсто *Гуилових* фонтова има и ћирилицу.

Међутим, постоје и одређени графички проблеми код неких ћириличких фонтова, попут неправилних курзива за слова „г“, „д“, „п“

и „т“, па се уместо српске варијанте појављује руска. Узрок лежи у томе што се наше варијанте курзивних слова не налазе у кодним странама у којима је смештена ћирилица, а решење проблема омогућено је преласком на уникод распоред и формат *Open Type* у коме су наши облици курзивних слова у тзв. зонама за приватну употребу. О свему томе детаљна информација постоји на сајту *Типометар* (tipometar.org),

0433	0434	043F	0442
г	д	п	т
F6C4	F6C6	F6C7	F6C8
і	ј	џ	џ

где може и бесплатно да се преузме десетак квалитетних домаћих фонтова.

3 Тешко је претварање текста из латинице у ћирилицу...

Наравно, када је то погрешан приступ. Лакше је да се ћирилица пресловљава у латиницу, јер тада нема забуне шта да остане у оригиналу на латиници или било ком другом писму. То се ради бесплатним алатима за транслитерацију, који су уграђени у MS Office или у CMS сајта, као и помоћу оних који су доступни онлајн или као мобилне апликације. Транслитерација (пресловљавање) је масовно присутна на свим платформама, тако да је њено некоришћење одраз озбиљног непознавања савремених технологија.

4 Друштвене мреже не раде са ћирилицом...

Срећом, то је давна прошлост. Друштвене мреже одавно раде и са ћирилицом – корисничка имена могу да буду ћириличка, интерфејс им је на ћирилици, постови су на ћирилици, а могу да се користе и #хаштагови. Чак је и пожељно да се комуникација на друштвеним мрежама обавља ћирилицом, јер поједине друштвене мреже анализирају садржај и додељују му језичку компоненту, па често текстовима писаним латиницом на српском језику додељују хрватску одредницу.

5 Ћирилица је слабо заступљена у садржају интернет сајтова...

Статистика тврди супротно. Руска ћирилица је друго најзаступљеније писмо на свету на Интернету, после енглеског алфавета, а пре јапанског, кинеског и осталих писама. Постоје процене да је на српском интернет простору однос латинице и

ћирилице на сајтовима 70 : 30 одсто.

Ћирилица је српско писмо и, уз одређене модификације, користи се од 11. века те га не треба везивати ни за веру ни за политику, већ искључиво за српски језик. Поштујући општа цивилизацијска начела, Унеско је 2003. усвојио препоруку

којом се сугерише промоција и равноправно коришћења различитих језика и писама у оквиру глобалне интернет мреже.

Светски интернет домени на ћирилици

Поштујући своја национална писма, до сада је тридесетак земаља одлучило да уве-

де и националне интернет домене на својим писмима (Internationalized Domain Name – IDN), међу којима су и све највеће земље света у којима се не користи латиничко писмо (Русија, Кина и Индија), као и многе арапске и азијске земље. После руског .РФ, Србија је друга земља која је добила свој ћирилички домен .СРБ. Потом је Украјини додељен домен .УКР, Казахстану домен .КАЗ, Монголија је добила .МОН, Македонија .МКД, Белорусија .БЕЛ, а Бугарској је одобрен .БГ. У међувремену су и стари генерички домени .COM и .ORG добили и своје ћириличке верзије – .КОМ и .ОРГ, а поред већ поменуте ћириличке верзије европског домена .EU, која се пише .ЕЮ, на списку интернет домена највишег нивоа већ неколико година постоје и ћирилички домени .САЈТ, .РУС, .ДЕТИ, .ОНЛАЈН, .МОСКВА и други.

Међу њима, наш национални ћирилички домен .СРБ једини је на свету који омогућава да се адресе сајтова пишу онако како се и изговарају. Захваљујући особености српске ћирилице да једном гласу одговара једно слово, адресе с доменом .СРБ се, за разлику од, рецимо, мноштва домена на енглеском алфавету, недвосмислено изговарају управо онако како су и написане.

Међутим, највећи проблем који тренутно имају сви IDN домени, па међу њима и наш ћирилички .СРБ, јесте немогућност да адреса е-поште буде у потпуности исписана на локалном националном писму, то јест и с леве стране знака „@“. Решавање тог проблема за сва писма која имају и неенглеска слова још је у току, а то је и најбитнији узрок смањеног интересовања за домен .СРБ.